

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Sedláčkové a soudkyň JUDr. Jarmily Potužákové a JUDr. Jitky Kalfeřtové ve věci žalobkyně **Ing. M. R.**, narozené , bytem v , zastoupené Zdeňkou Tolnayovou, advokátkou se sídlem v Mladé Boleslavi, Nám. republiky 946, proti žalovanému **D. R.**, narozenému , bytem v , zastoupenému JUDr. Jaroslavem Beldou, advokátem se sídlem v Jablonci nad Nisou, Lipová 7, **o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, o odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 5.11.2009 č.j. 11 C 1128/98-272, t a k t o :**

I. Rozsudek okresního soudu se ve výroku I., III. a IV. p o t v r z u j e .

II. Ve výroku II. se m ě n í tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni 64.572,- Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku.

III. Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně se domáhala vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů (dále jen „BSM“), jehož předmětem měl být elektrický kávovar ETA 00172, elektrický 2 kávomlýnek, čerpadlo Darling, 2 ks kočárů, osobní automobil Renault Trafic, osobní automobil Škoda Forman, pračka Tatramat, kuchyňská linka, montovaná chatka Hanika, pozemek st. parc. č. , zastavěná plocha a nádvoří, investice do domu č. p. , nacházejícího se na pozemku st. parc. č. , zastavěná plocha a nádvoří, a veškeré zařízení dílny – truhlárny žalovaného, dále pak investice do budovy bez č. p. / č. e., nacházející se na pozemku st. par. č. , zastavěná plocha a nádvoří, to vše v obci v katastrálním území . Okresní soud v Jablonci nad Nisou rozsudkem ze dne 5. listopadu 2009, č. j. 11 C 1128/98-272, vypořádal BSM tak, že do výlučného vlastnictví žalovaného přikázal barevný televizor značky Multitech, chladničku neznámé značky a závěsný telefonní přístroj Panasonic KT-X (výrok I. rozsudku) a žalovaného zavázal zaplatit žalobkyni vypořádací podíl ve výši 6.472,50 Kč

(výrok II. rozsudku). Ve výrocích III. - V. soud prvního stupně rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně vzal za prokázané, že manželství účastníků zaniklo právní mocí rozsudku o rozvodu dnem 12. června 1995. Za trvání manželství účastníci pořídili do BSM movité věci, jejichž hodnota ke dni právní moci rozsudku o rozvodu byla stanovena u barevného televizoru zn. Multitech na 1.460,- Kč, u chladničky 8.285,- Kč a u telefonního přístroje Panasonic KT-X na 3.200,- Kč. Dále zjistil, že žalovaný za doby trvání manželství začal podnikat na základě několika živnostenských oprávnění. Znalec odhadl celková aktiva obchodního majetku žalovaného na hodnotu 3.857.319,14 Kč. Z této hodnoty byla odečtena hodnota hmotného investičního majetku žalovaného zjištěná znalcem na 1.987.352,91 Kč s tím, že tento hmotný investiční majetek byl pořízen z oddělených finančních prostředků žalovaného. Závazky pak byly odhadnuty ve výši 3.147.241,52 Kč. Soud prvního stupně na základě těchto skutkových zjištění dospěl k závěru, že obchodní majetek žalovaného je předlužen a není z něj tedy možné nic nahrazovat do BSM.

Movité věci rozdělil soud prvního stupně mezi účastníky podle toho, kdo z nich je má ve faktickém držení a po rozvodu manželství je užívá. Všechny movité věci, které byly předmětem řízení, u sebe měl a užíval žalovaný. Hodnota těchto věcí činila celkem 12.245,- Kč, proto by se žalobkyni mělo na vyrovnání jejího podílu dostat 6.472,50 Kč. Pokud jde o soukromé podnikání žalovaného, soud prvního stupně konstatoval, že výnos z podnikání je stejně jako mzda z pracovního poměru součástí BSM. Nelze však opomenout ani výdaje a závazky podnikajícího manžela, které mu vznikly v souvislosti s jeho podnikáním za situace, kdy má druhý manžel z toho podnikání prospěch. Podnikající manžel je tedy povinen nahradit do BSM takovou částku, která odpovídá kladnému rozdílu mezi aktivy a pasivy jeho podnikání ke dni zániku BSM, což zpravidla odpovídá ceně podniku. Protože je v daném případě tato hodnota záporná, není do BSM co nahrazovat a ke ztrátě lze v rámci řízení o vypořádání BSM přihlížet jen v rámci úvah o disparitě podílů. Žalobkyně požadovala vypořádat ještě tři koně a dva kočáry. Soud prvního stupně však na základě předložených důkazů dospěl k názoru, že kočáry ani koně neexistovaly ke dni zániku BSM, a není tedy možné je vypořádat. Navíc bylo zjištěno, že koně sloužily nepochybně k výkonu povolání žalovaného, proto je i z tohoto důvodu nebylo možné do masy BSM zahrnout. Tentýž závěr učinil soud prvního stupně, i pokud jde o osobní automobil Škoda Forman a dodávku Renault Trafic, neboť na základě zprávy Magistrátu hlavního města Prahy byly registrovány na žalovaného jako osobu samostatně výdělečně činnou.

Pokud žalovaná požadovala vypořádat investice do budovy bez č. p. /č. e. na pozemku st. parc. č. ■■■■■ v katastrálním území ■■■■■, která je ve výlučném vlastnictví žalovaného, nepodařilo se jí prokázat, že tyto investice byly vynaloženy ze společných finančních prostředků, neboť účastníci takovými finančními prostředky ani nedisponovali. Do BSM soud prvního stupně nezahrnul žalovaným navrhované nedoplatky úvěrů u České spořitelny a.s., neboť neprokázal, že tyto ke dni zániku BSM existovaly, a neprokázal ani jejich výši. Navíc šlo o podnikatelské úvěry, které se projeví v jeho obchodním majetku, a nebylo by tedy možné je samostatně vypořádat. Soud prvního stupně nezahrnul do BSM ani několik dalších věcí, které navrhovali účastníci, neboť byly buď nedostatečně specifikovány a nebylo u nich prokázano, zda vůbec existovaly ke dni zániku BSM (vakuová svářečka, elektrický kávovar ETA 0172, elektrický kávomlýnek, čerpadlo Darling 35-1, pračka Tatramatat, kuchyňská

linka se skřínkami, dřevěná stáj a montovaná chatka Hanika), nebo sloužily k výkonu povolání žalovaného (zařízení dílny).

Žalobkyně navrhovala rovněž vypořádat pozemek par. č. ■■■■■, trvalý travní porost, zapsaný na listu vlastnictví č. ■■■ pro obec a katastrální území ■■■■■. Soud prvního stupně ani tento pozemek nezahrnul do BSM, neboť jeho výlučným vlastníkem podle výpisu z katastru nemovitostí je žalovaný a žalobkyně neprokázala, že pozemek byl zakoupen ze společných finančních prostředků.

K odvolání žalobkyně odvolací soud rozsudkem ze dne 30. prosince 2010, č. j. 36 Co 116/2010-307 rozsudek soudu prvního stupně změnil ve výroku I. tak, že žalovanému do jeho výlučného vlastnictví přikázal telefonní přístroj Panasonic KT-X, barevný televizor Multitech, chladničku a kuchyňskou linku hnědou (výrok I. rozsudku odvolacího soudu) a žalovaného zavázal zaplatit žalobkyni na vypořádacím podílu částku ve výši 438.572,-Kč (výrok II. rozsudku odvolacího soudu). Změnil i rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o náhradě nákladů řízení státu a nakonec rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (výroky III. a IV. rozsudku odvolacího soudu).

Odvolací soud nesouhlasil s právním názorem soudu prvního stupně týkajícího se osobního automobilu Škoda Forman. Tvrzení žalovaného, že byl automobil zakoupen z finančních prostředků získaných podnikatelským úvěrem, je irelevantní, protože podnikatelský úvěr získaný za trvání manželství jedním z manželů je třeba hodnotit jako každý jiný úvěr dle předpisů občanského práva. Je však třeba zjišťovat, zda sloužil výlučně k podnikání. Odvolací soud seznal věrohodným tvrzení žalobkyně, že automobil byl užíván po dobu trvání manželství jak pro účely podnikatelské, tak i pro účely rodiny. Je tedy třeba postupovat v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu České republiky a zahrnout věc do BSM, byla-li v daném případě pořízena za jeho trvání, což nebylo v řízení nijak vyvráceno. Protože byl předmětný automobil prodán žalovaným v roce 2000, lze do BSM zahrnout pouze jeho hodnotu, která vzhledem k jeho opotřebení činí 100.000,- Kč. Odvolací soud nesouhlasil s názorem soudu prvního stupně, že kuchyňská linka v domě č. p. ■■■, nacházejícím se na pozemku st. parc. č. ■■■■■, zastavěná plocha a nádvoří, v obci ■■■■■ v katastrálním území ■■■■■, nepatří do BSM. Na základě dokladu o koupi předloženého žalobkyní odvolací soud shledal, že kuchyňská linka patří do BSM, a to zvláště tehdy, pokud žalovaný tuto skutečnost nepopřel.

Ohledně chaty Hanika se odvolací soud ztotožnil se závěrem přijatým soudem prvního stupně, neboť chata sloužila potřebám rodiny jen přechodně, jejím základním účelem, pro který byla pořízena, bylo využití k podnikání. Proto zůstala ve výlučném vlastnictví žalovaného.

Pokud jde o pozemek parc. č. ■■■■■, trvalý travní porost, zapsaný na listu vlastnictví č. ■■■ pro obec a katastrální území ■■■■■, zaujal odvolací soud závěr, že žalobkyni se podařilo prokázat, že byl zakoupen ze společných prostředků, což i žalovaný v průběhu řízení připustil. Protože byl žalovaným tento pozemek prodán, náleží do BSM jeho hodnota určená znaleckým posudkem ve výši 26.670,- Kč.

Závazky žalovaného, které on sám učinil předmětem vypořádání BSM, se zásadně do BSM nezařazují, nicméně mohou být vypořádány podle názoru odvolacího soudu společně s aktivy BSM, pokud souvisely se společným hospodařením manželů.

Pokud jde o splátky podnikatelského úvěru žalovaného, dospěl odvolací soud ke zjištění, že byly hrazeny po dobu trvání manželství ze společných prostředků manželů a je třeba je zohlednit jako vnos na výlučný majetek žalovaného. Vynaložené náklady se však vrací pouze v redukované hodnotě v poměru, v jakém za trvání manželství došlo k částečnému opotřebení a tedy znehodnocení věci náležející jednomu z manželů. Protože výše splátek úvěru činila 1.160.000,- Kč, byl žalovaný povinen vrátit do BSM částku ve výši 580.000,- Kč, od které je třeba odečíst opotřebení, na základě znaleckého posudku vyčíslené jako 20 % z hodnoty věci, které byly za finanční prostředky z úvěru pořízeny. Redukovaná výše splátek, kterou je žalovaný povinen do BSM nahradit, tedy činí 364.000,- Kč. Dalšími splátkami úvěru do zániku BSM se odvolací soud nezabýval, neboť je žalovaný splácel v období, kdy již netrvalo společné soužití a splátky byly hrazeny pouze jako „příčinění žalovaného“.

Kromě částky ve výši 364.000,- Kč je žalovaný povinen uhradit žalobkyni částku ve výši 9.572,- Kč jako vypořádací podíl na hodnotě movitých věcí, dále polovinu hodnoty pozemku ve výši 15.000,- Kč a polovinu ceny osobního automobilu Škoda Forman ve výši 50.000,- Kč. Dohromady tedy vypořádací podíl, který má žalovaný žalobkyni vyplatit, činí 438.572,- Kč.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalovaný dovoláním. Měl za to, že podle právní úpravy BSM do něj nepatří věci určené pro podnikání jednoho z manželů a patří do něj pouze výnosy z tohoto podnikání. S ohledem na výdaje a závazky podnikajícího manžela je tento manžel povinen do BSM nahradit takovou částku, která představuje cenu podniku ke dni zániku BSM. V případě dovolatele však na základě znaleckého posudku bylo stanoveno, že je hodnota jeho obchodního majetku záporná a neexistují žádné výnosy pro vypořádání BSM. Nesouhlasil se závěrem odvolacího soudu, že splátky zaplacené na podnikatelský úvěr byly vynaloženy z finančních prostředků v BSM a je potřeba je v řízení vypořádat. Dovolatel dále vytýkal odvolacímu soudu nesprávný závěr o tom, že osobní automobil Škoda Forman náležel do BSM. Je toho názoru, že se mu podařilo v řízení prokázat, že automobil pořídil pro své podnikání a byl zahrnut i do jeho obchodního majetku. Pokud žalobkyně tvrdí, že byl užíván současně i pro potřeby rodiny, takové tvrzení neprokázala. Navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Žalobkyně navrhla odmítnutí dovolání; podle jejího názoru nejsou uplatněné dovolací důvody opodstatněné a závěry odvolacího soudu jsou správné.

Dovolací soud s odkazem na svůj rozsudek. zn. 22 Cdo 1112/2006, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu a svou další judikaturu uzavřel, že předmětem vypořádání může být jen ten majetek, který účastníci navrhli k vypořádání do tří let od jeho zániku. Dovodil, že k zániku BSM došlo 12. června 1995, a že žalobkyně v žalobě o vypořádání BSM ze dne 22. května 1998 žalobkyně nárok na náhradu investice ze společných prostředků do výlučného majetku žalovaného v souvislosti s úhradou závazku vyplývajícího z tzv. podnikatelského úvěru neuplatnila. Ve lhůtě tří let od zániku BSM

vypořádání tohoto nároku nenavrhl žádný z účastníků s tím, že i odvolací soud přistoupil k vypořádání tohoto vnosu až na základě toho, že žalovaný učinil předmětem vypořádání závazky vyplývající z úvěru poskytnutého mu Českou spořitelnou, a. s. Vzhledem k tomu, že se tak nestalo ve lhůtě tři let od zániku bezpodílového spoluvlastnictví, spočívá rozhodnutí odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení věci, jestliže tento nárok vypořádal (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.). Proto rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení, v němž je odvolací soud vázán vysloveným právním názorem dovolacího soudu ve smyslu § 243d odst. 1 věta první o. s. ř.

Odvolací soud v následujícím rozhodnutí po zrušení věci upozornil dovolací soud, že žalobkyně uplatnila nárok na vypořádání investic ze společného do výlučného majetku žalovaného již v žalobě podané dne 22.5.1998, tedy v průběhu tříleté lhůty od právní moci rozsudku o rozvodu, která nastala dne 12.6.1998 (§ 150 odst. 4 obč. zák.), a to v době, kdy dokazování probíhalo podle vyšetřovací zásady, nikoliv zásady projednací, tedy v době, kdy existovala vyšetřovací povinnost soudu o rozsahu BSM. Žalobkyně byla k těmto bodům žaloby vyslechnuta při jednání ve věci (čl. 195), při kterém byla k těmto bodům žaloby 31-33 ohledně investic do majetku žalovaného vyslechnuta. Zároveň rozvedla své tvrzení o investicích provedených za trvání manželství v letech 1991 – 1995, tedy za trvání bezpodílového spoluvlastnictví, a to na výlučný majetek žalovaného z bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Žalovaný vyslechnutý téhož dne tyto investice nepopřel.

Odvolací soud se domníval, že se ze strany Nejvyššího soudu jedná o nedorozumění, proto opětovně o těchto nárocích v rozsudku ze dne 29.3.2013, č.j. 36 Co 116/2010-392 opětovně rozhodl a dovodil, že byly vypořádány v rámci splátek podnikatelských úvěrů uzavřených žalovaným, což vzal za prokázáno ze zpráv peněžních ústavů o výši a účelu poskytnutých úvěrů žalovaného ve shodě s tvrzením žalovaného.

Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 28.11.2013 22 Cdo 2537/13-428 opětovně rozsudek krajského soudu zrušil (ač měl možnost již od novely občanského soudního řádu č. 396/2012 účinné od 1.1.2013) rozsudek krajského soudu změnit a ukončit tak dlouhotrvající a po stránce skutkové pracný spor mezi účastníky řízení. Přestože v obou zrušovacích usneseních v úvodu vypočítává, co žalobkyně učinila předmětem vypořádání, a to i investice ze společných prostředků do výlučného majetku žalovaného (pod položkami 31,32 a 33 žaloby), rozhodl, že žalobkyně tyto investice neuplatnila, v souvislosti s podnikatelským úvěrem žalovaného. Žalobkyně uplatnila tyto investice samostatně v žalobě, jak je z jejího obsahu patrné bez souvislosti s podnikatelským úvěrem. Tento způsob vypořádání zvolil odvolací soud na základě výše uvedeného dokazování, ze kterého vyplynulo, že na investice tvrzené žalobkyní uzavřel žalovaný jednotlivé podnikatelské úvěry popsané v rozhodnutí.

Dovolací soud přesto opakovaně zavázal krajský soud právním názorem, že žalobkyně nárok na vypořádání investic ani v žalobě z 22.5.1998 ani později ve lhůtě 3 let od zániku BSM neuplatnila a uplatnění tohoto nároku z podání žaloby nevyplývá.

Při následujícím odvolacím jednání krajský soud jednání odročil za účelem vyhotovení závěrečných vyjádření účastníků písemně. Žalobkyně v tomto závěrečném návrhu rezignovala na dosud uplatněné požadavky a omezila svůj nárok na vypořádání na zaplacení částky

64.572,50 Kč z titulu vypořádání pozemkové parcely v ceně 30.000,- Kč, osobního automobilu Škody Forman v ceně 80.000,- Kč a přikázání movitých věcí v hodnotě 19.145,- Kč, tedy celkem vypořádání a zaplacení částky 64.572,50 Kč návrhem na zaplacení této částky do 3 dnů od právní moci rozsudku.

Protože soud nemůže překročit návrhy účastníků (§ 154 odst. 1 o.s.ř.) odvolací soud rozhodl ve smyslu odvolacího požadavku žalobkyně a uložil žalovanému povinnost zaplatit částku 64.572,- Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku a s ohledem na výsledek řízení rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu jeho nákladů před soudy obou stupňů.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku není odvolání přípustné. Lze proti němu podat dovolání, jehož přípustnost posoudí dovolací soud.

V Liberci dne 15. května 2014

JUDr. Milada Sedláčková v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Olga Plíhalová

Toto rozhodnutí ze dne 15. 5. 2014, č.j. 11 C 1128/98-464 nabylo právní moci dne 25. 6. 2014 a vykonatelnosti dne 1. 7. 2014 (výrok II.). Doložku právní moci a vykonatelnosti připojila dne 4. 7. 2014 H. Pávková.